

[in Ukrainian].

Skovoroda-KhAB. (2023). Novyny [News]. <https://sites.google.com/hnpu.edu.ua/khnpu-eduhub/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%96-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%80-2023-2024-%D0%BD-%D1%80?authuser=0> [in Ukrainian].

УДК 371.68:37.341.24

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(26\).2024.45-55](https://doi.org/10.35387/od.2(26).2024.45-55)

МЕДІАІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ТА МЕДІАОСВІТА ЯК СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

Василенко Олена Вікторівна –
кандидат педагогічних наук,
доцент, професор кафедри
правничої лінгвістики
Національної академії
внутрішніх справ

Vasylenko Olena – Candidate of
Pedagogical Sciences, Associate
Professor, Professor of the Legal
Linguistics Department of the
National Academy of Internal
Affairs

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-6364-7317>

E-mail: olena-vasylenko@ukr.net

Анотація. Статтю присвячено дослідженню проблеми медіаінформаційної грамотності (МІГ), яка в сучасному швидкоплинному цифровому світі є необхідним комплексом навичок для орієнтування в складних медіа-середовищах, оцінки достовірності інформації та відповідального використання цифрового контенту як у суспільному, так і приватному житті кожної людини. Представлено впровадження медіаінформаційної грамотності та медіаосвіти як світовий тренд, офіційно закріплений у «Всесвітньому цифровому договорі» в рамках «Пакту майбутнього», ухваленому на Світовому саміті ООН 2024 р., та реалізований у проведенні ЮНЕСКО щорічного «Всесвітнього тижня медіа та інформаційної грамотності». Автор розглядає поняття медіаінформаційної грамотності як набір компетенцій, необхідних для активної й усвідомленої участі в житті медійного суспільства, що складається з інформаційної, медіаграмотності і технологічної/цифрової грамотності. Наголошується, що медіаграмотність і здатність до критичного сприйняття медіа-повідомлень є кінцевою метою медіаосвіти – освітнього процесу, спрямованого на формування в суспільстві медіакультури, на підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні, так і новітні медіа, з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Основним завданням медіаосвіти є підготовка нового покоління до життя у сучасних інформаційних умовах, до сприймання й розуміння різної інформації, усвідомлення наслідків її впливу на психіку тощо. В статті розкрито запропоновані ЮНЕСКО

п'ять принципів і правил МІГ, що охоплюють всі види ЗМІ та інші джерела інформації незалежно від використовуваних технологій, і на які рекомендовано орієнтуватись українським освітянам в процесі впровадження медіаінформаційної грамотності та медіаосвіти. Розкрито основні положення «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» (2010), спрямованої на розбудову в Україні дієвої системи медіаосвіти як фундамента гуманітарної безпеки держави, консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, безпечної та ефективної взаємодії з сучасними медіа.

Ключові слова: медіаінформаційна грамотність; медіаосвіта; медіа грамотність; критичне мислення; ЮНЕСКО; компетенції.

Vasylenko Olena

MEDIA AND INFORMATION LITERACY AND MEDIA EDUCATION AS CURRENT GLOBAL TRENDS

Abstract. *The article is devoted to research of the problem of media and information literacy (MIL), which in current fast changing digital world is a necessary set of skills for navigating in complicated media environment, and for assessment of the information reliability and the appropriate usage of digital content by every person both in social and private life. It is presented the promotion of media and information literacy and media education as a global trend, officially introduced by the Global Digital Compact within The Pact for the Future, adopted at the United Nations Summit of the Future in 2024, and the implementation of the annual UNESCO Global Media and Information Literacy Week program. The author also describes the concept of media and information literacy as a set of competencies needed for an active and informed participation in the media community life that consists of informational, media literacy and technological/digital literacy. It is stressed that media literacy and capability to a critical understanding of media messages is the final result of media education that is an educational process aimed on forming media culture in the society, on preparation of a personality for safe and effective interaction with the current mass media system including both traditional and new media taking into account the development information and communication technologies. The main task of media education is to prepare the new generation for the life under modern information circumstances, to receive and understand various information, to be aware of the consequences of its influence on the human psyche etc. The five principles and rules proposed by UNESCO that cover all types of mass media and other sources of information, regardless of the technologies used, and which are recommended to apply for Ukrainian educators in the process of establishment of the media and information literacy and media education, have been revealed in the article. There are disclosed the main provisions of the Concept for the Implementation of Media Education in Ukraine (2010) aimed at establishing an effective media*

education system in Ukraine as the foundation of the state's humanitarian security, the consolidation of civil society, counteraction to external information aggression, and safe and effective interaction with modern media.

Key words: *media and information literacy; media education; media literacy; critical thinking; UNESCO; competencies; mas media.*

Постановка проблеми, її актуальність. Стрімкий розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та системи мас-медіа потребує цілеспрямованої підготовки кожної людини до вмілого і безпечного користування ними. Різноманітні ІКТ такі, як web-технології, хмарні обчислення і big data, смартфони та інтернет, штучні інтелекти та інші гаджети, стали невід'ємними реаліями сучасного суспільства. З іншого боку, на взаємодію з численними медіа (книги, преса, радіо, кіно, телебачення, інтернет, соціальні мережі) припадає все вагоміша частка вільного часу людей, що зумовлює значний вплив медіа на всі верстви населення, передусім на дітей і молодь. Мас-медіа часто стають провідним чинником соціалізації, стихійного навчання, засобом дистанційної і неформальної освіти і молоді, і дорослих, здійснюючи могутній й суперечливий вплив на всю систему освіти. Отже, у сучасному швидкоплинному цифровому світі медіаінформаційна грамотність (МІГ, від англ. *media and informational literacy – MIL*) стає необхідною навичкою для орієнтування в складних медіа-середовищах, оцінки достовірності інформації та відповідального використання цифрового контенту як у суспільному, так і приватному житті кожної людини. На сьогодні, згідно з дослідженням ЮНЕСКО, понад 67% населення і 79% молодих людей у віці 15-24 років в усьому світі користуються Інтернетом (UNESCO Media information literacy, 2024), але при тому багатьом бракує вмінь виявлення дезінформації, боротьби з шкідливим онлайн-контентом та безпечного користування Інтернетом. Відтоді, володіння компетенціями МІГ є важливим для всіх громадян, незалежно від віку чи походження, а розвиток системи медіаосвіти стає ключовим напрямом освітньої сфери і всього суспільства.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Питання впровадження медіаінформаційної грамотності та медіаосвіти перебуває в колі наукових інтересів як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників протягом останніх десятиріч. Так, фундаментальні основи медіаосвіти досліджували Д. Бакінгем, М. Маклюен, С. Шайбе, Ф. Рогоу, Г. Головченко, Г. Почепцов, О. Федоров; питання теорії та методики медіаграмотності вивчали Н. Андерсен, Б. Дункан, Р. К'юбі, О. Волошенко, В. Іванов, Л. Кульчинська; історію розвитку і становлення медіаосвіти розглядали Д. Бачинський, М. Ковальова, А. Князев та ін. Проблеми впливу медіа на суспільство й конкретно на особистість знайшли відображення в роботах Р. Хобс, Л. Мастермана, С. Лівінгстона; проблеми медіаосвіти та медіакультури розглядали Ж. Гонне, О. Галус, В. Ковальчук, М. Мухін,

М. Соколова, Г. Трошко та інші.

Варто зазначити, що в науковій літературі щодо поняття медіаінформаційної грамотності також вживають тотожні поняття: медіаграмотність, медіа та інформаційна грамотність, медійно-інформаційна грамотність, медійна та інформаційна грамотність, інфомедійна грамотність, інформаційна грамотність, а також пов'язані з ними – медіаосвіта, критичне мислення тощо.

З огляду на вищезазначене, **мета даної статті** – проаналізувати розвиток медіаінформаційної грамотності та медіаосвіти як світової тенденції сучасного цифрового суспільства, дослідити сутність цих понять, складових компетенцій МІГ, принципи впровадження медіаінформаційної грамотності в освітню сферу та шляхи практичної реалізації через «Концепцію впровадження медіаосвіти в Україні».

Виклад основного матеріалу дослідження. 22 вересня 2024 року на Саміті майбутнього ООН світовими лідерами було ухвалено «Всесвітній цифровий договір» у рамках «Пакту майбутнього». За свідченням експертів, цей Договір став першим комплексним глобальним документом для цифрового співробітництва та управління даними і штучним інтелектом (ШІ) і результатом багаторічного процесу адаптації міжнародного співробітництва до реалій сьогодення та викликів завтрашнього дня, міжнародною угодою, спрямованою на підвищення ефективності міжнародних інституцій в нових сферах сучасного світу. Договір передбачає зобов'язання всіх країн розробляти, використовувати та керувати технологіями на благо всіх, а саме: підключити всіх людей, школи та лікарні до Інтернету; закріпити цифрове співробітництво в галузі прав людини та міжнародного права; зробити онлайн-простір безпечним для всіх завдяки діям урядів, технологічних компаній і соціальних мереж; забезпечити управління ШІ із дорожньою картою, яка включає міжнародну наукову групу та глобальний політичний діалог щодо ШІ; зробити дані більш відкритими та доступними за допомогою угод щодо відкритих даних, моделей і стандартів; глобальне зобов'язання щодо управління даними, внесення його до порядку денного ООН, що вимагає від країн вжити конкретних заходів до 2030 р. (Шапошнікова, 2024).

Вважаємо за доцільне зазначити, що проблеми медіакультури населення та організації медіаосвіти стали одними з ключових для світової спільноти ще на початку ХХІ ст., а підґрунтя і завдання їх вирішення були закладені в численних міжнародних документах, таких як «Паризька програма-рекомендація з медіаосвіти ЮНЕСКО» (2007 р.), «Резолюція Європарламенту щодо медіаграмотності у світі цифрової інформації» (2008 р.), «Феська декларація ЮНЕСКО з медіаінформаційної грамотності» (2011 р.) та «Паризька декларація ЮНЕСКО з медіаінформаційної грамотності в цифрову епоху» (2014 р.) (Концепція впровадження

медіаосвіти в Україні, 2010).

Проте, у рамках «Пакту майбутнього» 2024 р. прозвучав заклик до посилення зусиль щодо розвитку медіаінформаційної грамотності населення всіх країн, оскільки цей аспект у системі освіти було представлено недостатньо. Відмічено, що в наш час медіаінформаційна грамотність забезпечує людині володіння набором важливих навичок для вирішення викликів XXI ст., таких як: поширення неправдивої та дезінформації, ворожих висловів, падіння довіри до ЗМІ та інших джерел інформації, а також цифрові інновації, зокрема штучний інтелект. В документі наголошено, що для того, щоб кожен міг активно та безпечно брати участь у цифровому середовищі, важливо всіляко підтримувати можливості людей сформувати навички медіаінформаційної грамотності, розвиваючи їх критичне мислення та цифрову грамотність, шляхом формальної чи інших систем освіти. Володіння МІГ дозволяє людям критично працювати з інформацією, безпечно та відповідально орієнтуватися в онлайн-середовищі та гарантує довіру до сучасної інформаційної екосистеми та цифрових технологій (The Pact for the Future, 2024).

У відповідь на означені світові виклики в структурі ЮНЕСКО було створено «Відділ медіа та інформаційної грамотності та цифрових компетенцій», а також започатковано проведення «Всесвітнього тижня медіа та інформаційної грамотності» з метою виховання інформованих, критично налаштованих і залучених громадян, що сприятиме створенню інклюзивних, стійких і стабільних спільнот для всіх. Всесвітній тиждень щорічно проводиться майже в 100 країнах світу (UNESCO Media and information literacy, 2024).

Згідно з дослідженням вчених, опублікованим ЮНЕСКО в 2003 р. (Fedorov, 2003), медіаграмотність трактується експертами в цій галузі в трьох головних аспектах, а саме як:

- світоглядна позиція, спрямована на те, щоб людина була активною та медіаграмотною, великою мірою здатною до сприйняття, створення, аналізу й оцінки медіатекстів, розуміла соціокультурний та політичний контекст функціонування медіа у сучасному світі, розуміла кодові та репрезентаційні системи, використовувані медіа; а життя такої людини у суспільстві та світі пов'язане з громадянською відповідальністю. (визначення Міжнародної енциклопедії соціальних і поведінкових наук);

- рух, який має допомогти людям розуміти, створювати і оцінювати культурну значущість аудіовізуальних та друкованих текстів. Медіаграмотний індивідуум здатний аналізувати, оцінювати і створювати друковані та електронні медіатексти (підхід П. Ауфдергайд та Ч. Файрстоун);

- здатність використовувати, аналізувати, оцінювати і передавати повідомлення у різних формах (підхід Р. К'юбі) (Fedorov, 2003).

Заслугує на увагу тенденція останніх років, що проявляється в документах ЮНЕСКО та ООН, щодо розширення поняття медіаграмотності та поєднання інформаційної та медійної грамотності на основі виокремлення спільних для обох сфер понять; позиціонування цих двох сфер як комбінації знань і навичок, необхідних сучасному суспільству в усьому світі (Джолос, 2021).

У контексті впровадження медіаінформаційної грамотності та медіаосвіти українським освітянам слід орієнтуватись на рекомендації ЮНЕСКО та запропоновані цією міжнародною організацією п'ять принципів МІГ, які охоплюють всі види ЗМІ та інші джерела інформації – бібліотеки, архіви, музеї, Інтернет, незалежно від використовуваних технологій.

Принцип 1. Інформація, комунікація, бібліотеки, медіа, технології, інтернет мають використовуватися суспільством критично. Вони рівні за статусом, і жодне з цих джерел не варто вважати більш значущим, ніж інші.

Принцип 2. Кожен громадянин є творцем інформації/знань, має право на доступ до інформації/знань та право на самовираження. Медійна та інформаційна грамотність має бути для всіх, і тісно пов'язана з правами людини.

Принцип 3. Інформація, знання та повідомлення не завжди є нейтральними, незалежними чи неупередженими. Будь-яка концептуалізація, використання і застосування МІГ повинна зробити це твердження прозорим і зрозумілим для всіх громадян.

Принцип 4. Кожен громадянин хоче отримувати і розуміти нову інформацію, знання і повідомлення та мати можливість на спілкування з іншими, навіть якщо він не висловлює це прагнення. Права на це ніколи не мають порушуватися.

Принцип 5. Медійна та інформаційна грамотність не набувається одномоментно. Це постійний та динамічний досвід і процес, який можна вважати завершеним, якщо включає в себе знання, вміння й установки щодо використання, створення та передачі інформації, щодо медіа та технологічного контенту (Джолос, 2021).

На основі запропонованих принципів медіаінформаційної грамотності формується набір відповідних компетенцій, необхідних для активної й усвідомленої участі громадян в житті медійного суспільства. Компетенції з медіаінформаційної грамотності можна умовно поділити на чотири групи – розуміння медіа, використання медіа, комунікація за допомогою медіазасобів та вміння досягати власних цілей, застосовуючи медіа (Головченко, 2020).

Зазначимо, що медіаінформаційна грамотність є інтегральною дисципліною і досить тісно пов'язана з педагогікою, психологією, журналістикою і мас-медіа, інформаційно-комп'ютерними технологіями тощо. У цілому ж, медіаграмотність є складовою більш широкого поняття –

медіакультури особистості.

Медіаінформаційна грамотність, за концепцією ЮНЕСКО, об'єднує три взаємопов'язані комплекси компетенцій – інформаційну грамотність, медіаграмотність і технологічну/цифрову грамотність. *Інформаційна грамотність* – це вміння знаходити, аналізувати, використовувати інформацію, яке фокусується на процесі споживання людиною інформації та набуття нею стану поінформованості, означає здатність користувача визначати і формулювати власні інформаційні потреби, знаходити доступ до інформації, володіти навичками критичної оцінки інформації, використовувати ІКТ для обробки інформації, етично ставитися до інформації. Інформаційну грамотність також розуміють як засіб забезпечення можливості для людей ефективно знаходити, оцінювати, використовувати і створювати інформацію в усіх сферах життя для досягнення особистих, суспільних, професійних і освітніх цілей. Інформаційна грамотність є узагальнювальним терміном, який об'єднує такі поняття як цифрова, візуальна грамотність, академічна грамотність, обробка інформації, інформаційні навички, управління даними тощо. *Медіаграмотність* розглядають як вміння отримувати доступ до медіа, аналізувати контент, оцінювати медіаповідомлення, а також створювати контент для самовираження та спілкування; в основі медіаграмотності – модель, яка заохочує людей замислюватися над тим, що вони дивляться, бачать, читають. *Технологічна, або цифрова грамотність* передбачає вміння користуватись сучасними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням із урахуванням усіх можливостей, що надає інформаційний прогрес (Матвійчук, 2021, с. 243).

На думку зарубіжних дослідників С. Шайбе і Ф. Рогоу, медіаграмотність розкриває широкі можливості: аналізувати, критично осмислювати і створювати медіатексти; визначати їх джерела: політичні, соціальні, комерційні, культурні інтереси й контекст; інтерпретувати медіатексти й цінності, що несуть у собі медіа; добирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власних медіатекстів і залучення зацікавленої в них аудиторії; уможливлювати вільний доступ до медіа для споживання та виробництва власної медіа продукції (Шайбе & Рогоу, 2017, с. 10). Як рівень медіакультури, досягнений медіаосвітою, медіаграмотність стосується вміння користуватися ІКТ, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують. Чинниками медіаграмотності є сукупність знань, навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, а також розуміти й аналізувати

складні процеси функціонування медіа в суспільстві, та їхній вплив.

Як бачимо, ключовим поняттям медіа та інформаційної грамотності є *критичне мислення*, з огляду на те, що для сучасної людини вміння критично сприймати інформацію, вміти її аналізувати, визначати, чи не є ця інформація маніпулятивною, фейковою – одна із найцінніших життєвих компетенцій, які дозволяють адекватно сприймати навколишній світ і ухвалювати правильні рішення. Критичне мислення відіграє найважливішу роль у здатності людей оцінювати й реагувати на будь-яку інформацію, виступає як наукове мислення, суть якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень, формуванні навичок критичного сприйняття інформації (Матвійчук, 2021, с. 245). Цей комплекс умінь і навичок з медіаграмотності допомагає людині знайти відповіді на запитання: як знаходити необхідну інформацію, як відокремлювати пропаганду від фактів, фільтрувати інформацію в ситуаціях конфлікту, що таке інформаційна безпека і чим вона відрізняється від цензури, як розпізнавати маніпуляцію та ін. Це повний комплекс умінь і навичок з медіаграмотності, які необхідні сучасній людині в житті. Отже, критичне мислення забезпечує свідоме споживання медіа-продукції на основі розумного та вмілого орієнтування в медіа-просторі.

Важливо, що формування компетенцій МІГ – це постійний, динамічний досвід і процес, який має розвиватися з самого дитинства; і провідну роль в реалізації медіа та інформаційної грамотності відіграють освітяни (вчителі, вихователі, викладачі, фахівці бібліотек тощо). Такий освітній процес, спрямований на формування в суспільстві медіакультури, на підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні, так і новітні медіа, з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій визначають як *медіаосвіту*. На думку академіка С. Гончаренко, основним завданням медіаосвіти є підготовка нового покоління до життя у сучасних інформаційних умовах, до сприймання й розуміння різної інформації, усвідомлення наслідків її впливу на психіку тощо (Гончаренко, 1997, с. 203). Також медіаосвіту розглядають як навчання на матеріалі та за допомогою ЗМІ, кінцева мета якого – медіаграмотність, здатність до критичного сприйняття медіа-повідомлень.

В Україні важливість і необхідність впровадження медіаосвіти на всіх рівнях освітньої системи розуміється і підтримується державними органами, науковцями і освітянами, громадськими організаціями тощо. При тому, що низка правових документів регулює діяльність медіасфери в нашій країні, більшість із них стосуються діяльності медіа чи регулювання інформаційної сфери (Головченко, 2020). Головним документом, в якому реалізуються глобальні тенденції впровадження медіаінформаційної грамотності та медіаосвіти, є *«Концепція впровадження медіаосвіти в*

Україні», розроблена і затверджена Національною академією педагогічних наук України у 2010 р., і доповнена у 2016 р. Концепція спрямована на розбудову в Україні ефективної системи медіаосвіти, що має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку і консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, всебічно підготувати дітей і молодь до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формувати у громадян медіаінформаційну грамотність і медіакультуру відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей. Заплановані три етапи реалізації даної Концепції (з 2010 р. до 2025 р.) передбачають підготовку поетапного експериментального і подальшого інтенсивного масового впровадження медіаосвіти в педагогічну практику на всіх рівнях; пріоритетне започаткування шкільної та позашкільної медіаосвіти, як головної інтеграційної ланки її цілісної системи; забезпечення медіаосвіти у вищій школі, насамперед при підготовці педагогів; урахування завдань медіаосвіти в ході здійснення освітніх реформ та планування відповідних бюджетних асигнувань; ініціювання широкої громадської підтримки медіаосвітнього руху, включаючи міжнародну співпрацю в цій сфері (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2010).

Презентуючи основні терміни, зазначена Концепція розрізняє поняття медіаграмотності, медіакомпетентності та медіаінформаційної грамотності – МІГ, трактуючи останню як сучасну стратегію ЮНЕСКО, яка полягає у поєднанні традиційних концептів медіаграмотності та інформаційної грамотності в спільний концепт медіаінформаційної грамотності, що позначає комбінований набір компетенцій (знань, навичок і відносин), необхідних на сьогоднішній день для життя і роботи. Додається, що МІГ стосується всіх видів мас-медіа та інших постачальників інформації, незалежно від використовуваних технологій, і спрямована на розширення прав і свободи самовираження людей, забезпечення рівноправного доступу до інформації та знань і сприяння формуванню вільної, незалежної і плюралістичної медіа- та інформаційної системи. Окрім визначення основних термінів, Концепція містить мету, завдання й пріоритети розвитку медіаосвіти в Україні, її основні принципи і форми, напрями та умови реалізації Концепції.

Як показує досвід практичної реалізації медіаосвіти в Україні, то попри те, що в законодавчому забезпеченні України відсутні окремі нормативно-правові документи, що регулюють медіаосвіту, вона визнається як окремий напрям освітньої діяльності, і впровадження медіаосвіти і медіаінформаційної грамотності в Україні відбувається досить активно (Головченко, 2020). Проте, варто відзначити, що взаємодія закладів освіти із зацікавленими урядовими і правовими установами, громадськими організаціями з питань медіаосвіти може бути більш

результативною.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Викладене вище дає підстави стверджувати, що поняття медіаінформаційної грамотності і медіаосвіти є відносно новими для української педагогічної і наукової спільноти, проте в умовах цифрового суспільства володіння навичками МІГ є необхідним, щоб оптимально використовувати величезні можливості, надані мас-медіа, бути в змозі оцінювати всі аспекти їх використання і впливу. Медіаінформаційні компетенції є результатом медіаосвіти, яка спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії з сучасною системою мас-медіа. При тому, що на важливості впровадження медіаінформаційної грамотності серед людей, і особливо молоді, наголошують всі міжнародні організації, саме для України, суверенітет якої перебуває зараз під загрозою, є життєво важливими для її громадян вміння критично оцінювати повідомлення, розрізняти правду, дезінформацію й пропаганду. Люди різного віку мають розуміти функції медіа та інших джерел інформації, вміти критично споживати інформацію та приймати обґрунтовані рішення на підставі отриманого, бути усвідомленими і підготовленими користувачами мас-медіа, тобто бути медіаграмотними.

З огляду на вказане, *перспективами подальших досліджень* можуть стати вивчення сутності компетенцій медіаінформаційної грамотності, критичного мислення, аналіз процесу впровадження медіаосвіти, дослідження шляхів формування медіаінформаційних компетенцій для різних верств населення України тощо.

Список використаних джерел

- Головченко, Г. (2020). Медіаосвітня діяльність в Україні: аналіз нормативно-правового забезпечення. *Освітологічний дискурс*. 2020, 3 (30). 19–36.
- Гончаренко, С. (1997). Український педагогічний словник. Київ: Либідь. 376.
- Джолос, О. (2021). Інформаційна та медійна грамотність – головна компетенція сучасної людини. <https://www.researchgate.net/publication/350102747>
- Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. (2010). *MediaSapiens*. <https://bit.ly/3ptLt2Z>
- Матвійчук, О. (2021). Ресурси освітянських бібліотек України з інфомедійної грамотності. *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти: збірник статей*. Київ: Академія української преси, Центр Вільної преси. 241–248.
- Шапошнікова, М. (2024) Організація Об’єднаних Націй ухвалила новаторський Пакт майбутнього з метою трансформації глобального управління. <https://ukraine.un.org/uk/279430>

- Шейбе, С. & Порог, Ф. (2017). Медиаграмотність: підручник для вчителів. К.: ЦВП, АУП, 319.
- The Pact for the Future : (2024). UN. The General Assembly.42 p. <https://www.un.org/The-Pact-for-the-Future.pdf>
- Fedorov, A. (2003). Media Education and Media literacy: Experts' Opinions. In: MENTOR. A Media Education Curriculum for Teachers in the Mediterranean. Paris: UNESCO.
- UNESCO. Media and information literacy. (2024). <https://www.unesco.org/en/media-information-literacy>

References (translated and transliterated)

- Dzholos, O. (2021). Informatsiina ta mediina hramotnist – holovna kompetentsiia suchasnoi liudyny [Information and media literacy is the main competence of a modern person]. <https://www.researchgate.net/publication/350102747> [in Ukrainian].
- Holovchenko, H. (2020). Mediaosvitnia diialnist v Ukraini: analiz normatyvno-pravovoho zabezpechennia [Media education activity in Ukraine: analysis of regulatory and legal support]. *Osvitolohichnyi dyskurs*. 2020, 3 (30). 19–36 [in Ukrainian].
- Honcharenko, S. (1997). Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Lybid. 376 [in Ukrainian].
- Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini. (2010). [The concept of implementing media education in Ukraine]. *MediaSapiens*. <https://bit.ly/3ptLt2Z> [in Ukrainian].
- Matviichuk, O. (2021). Resursy osvitiianskykh bibliotek Ukrainy z infomediinoi hramotnosti. [Resources of educational libraries of Ukraine on infomedia literacy]. *Infomediina hramotnist – nevidiemna skladova navchalnoho protsesu zakladu vyshchoi osvity: zbirnyk statei*. Kyiv: Akademiia ukrainskoi presy, Tsentri Vilnoi presy. 241–248 [in Ukrainian].
- Shaposhnikova, M. (2024). Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii ukhvalyla novatorskyi Pakt maibutnoho z metoiu transformatsii hlobalnoho upravlinnia [The United Nations adopted a groundbreaking Pact for the Future to transform global governance]. <https://ukraine.un.org/uk/279430> [in Ukrainian].
- Sheibe, S. & Rohou, F. (2017). Mediahramotnist: pidruchnyk dlia vchyteliv [Media literacy: a textbook for teachers]. K.: TsVP, AUP, 319 [in Ukrainian].
- The Pact for the Future: (2024). UN. The General Assembly.42 p. <https://www.un.org/The-Pact-for-the-Future.pdf> [in English].
- Fedorov, A. (2003). Media Education and Media literacy: Experts' Opinions. In: MENTOR. A Media Education Curriculum for Teachers in the Mediterranean. Paris: UNESCO. [in English].
- UNESCO Media information literacy. (2024). <https://www.unesco.org/en/media-information-literacy> [in English].